

Kasım 2021

TACİRLER ARASINDAKİ TİCARİ SATIŞLARDA AYIP İHBARI

(Notification of Defects in Commercial Sales Between Merchants)

(Bu makale 8 Kasım 2021 tarihinde Av. Dr. Umut Kolcuoğlu'nun Dünya Gazetesi'ndeki Hukuk Notları başlıklı köşesinde yayımlanmıştır.)

Türk Ticaret Kanunu (TTK), bir ticari işletmeyi kısmen de olsa kendi adına işleten kişiyi tacir olarak tanımlıyor. Tacirlerin, kendi ticari işletmelerine ilişkin olarak yaptıkları satış ticari satış olarak kabul ediliyor. TTK'da tacirlere ilişkin özel düzenlemeler öngörülüyor; bu kapsamda tacirler arasında gerçekleşen ticari satışlara ve yine ticari mal değişimlerine özel birtakım düzenlemeler bulunuyor. Bunlardan, ticari satışa konu malın ayıplı olması durumunda tacirler tarafından yerine getirilmesi gereken prosedür önemli bir düzenleme olarak öne çıkıyor. Ancak alıcının tüketici olduğu ticari satışlarda ayıba ilişkin sorunlarda tüketici mevzuatı uygulama alanı bulabiliyor. Konunun tüketici hukuku boyutu, yazımızın konusu dışında kalıyor.

Ayıp, satılan bir malın bildirilen niteliğini etkileyen, kullanım amacı bakımından değerini ve alıcının ondan beklediği faydaları ortadan kaldıran veya önemli ölçüde azaltan eksiklikler olarak ifade ediliyor. Ticari satışlarda bu ayıpları üç türe ayırmak mümkün: Açık ayıplar, açıkça belli olmayan ayıplar ve gizli ayıplar. Açık ayıplar satılan malın teslimi sırasında gözle görülür şekilde belli olan ayıplardır. Bu türdeki ayıpları, alıcı tacirin, teslim tarihinden itibaren iki gün içinde satıcıya bildirmesi gerekiyor. Açıkça belli olmayan ayıplar, malın tesliminden sonra muayene suretiyle ortaya çıkabiliyor. Bu tür ayıpların malın teslim tarihinden itibaren sekiz gün içinde satıcıya bildirilmesi gerekiyor. Gizli ayıp ise malın olağan muayenesinden anlaşılmayan ancak malın kullanılmasıyla beraber ortaya çıkan ayıplar olarak karşımıza çıkıyor. Gizli ayıpta özel ihbar süresi öngörülmemiş olduğundan, alıcının, ayıbın ortaya çıkması ve öğrenilmesi akabinde satıcıya derhal ayıp bildirimini yapması gerekiyor.

Ayıba dayalı uyuşmazlıklarda, mahkemeler ayıbın türü konusunda bilirkişi incelemesinden yararlanabiliyor. Zira ayıbın türüne ilişkin değerlendirme, teknik inceleme yapılmasını gerektirebiliyor. Yargıtay'ın, somut uyuşmazlıkları ileri sürülen ayıbın var olup olmadığı, varsa bile ayıp ihbar süresine uyulup uyulmadığı ve bu kapsamda ayıbın türünün ne olduğu vb. faktörleri dikkate alarak çözümlendiğini söylemek mümkün.

Tacirlerin kanunen basiretli bir iş insanı olarak hareket etmekle yükümlü tutulmasının bir görünümü olarak, alıcı tacir ayıbı kısa kanuni süreler içinde ihbar etmekle yükümlü tutulurken bir takım seçimlik haklara da sahip oluyor. Sözleşmeden dönme, ayıp oranında indirim veya ücretsiz onarım talepleri; yahut misli ayıplı malın ayıpsız bir benzeri ile değiştirilmesi hakkı bu seçimlik haklar arasında yer alıyor. Seçimlik haklarını kullanabilmesi için alıcının süresinde ayıp ihbarında bulunması önem taşıyor. İhbarın süre içerisinde yapılmaması, ayıplı malın zımni kabulü olarak hüküm doğuruyor. Yani alıcının satılan malı ayıplı haliyle kabul etmiş sayılmasına ve yukarıda bahsi geçen seçimlik hakları kaybetmesine sebep oluyor. Ayrıca söz konusu seçimlik hakların kullanılmasında zamanaşımı süresine de uyulması gerekiyor. Ticari satışlarda bu süre satılanın

KOLCUOĞLU DEMİRKAN KOÇAKLI

tesliminden itibaren iki yıl. Yargıtay satıcının müşterilerine karşı üstlendiği daha uzun garanti süreleri varsa, iki yıllık zamanaşımı süresinin uzayacağı yaklaşımını benimsiyor.

İhbara atfedilen önem, akıllara ihbarın ne şekilde yapılacağı sorusunu getiriyor. Nitekim TTK'da ayıp ihbarının düzenlenmemiş olmasından ötürü, öğretilerdeki ağırlıklı görüş ayıp ihbarının özel bir şekil şartına tabi olmadan yapılabileceği yönünde. Yalnızca ispat açısından ayıp ihbarının kanıtlanabilir şekilde yapılması öneriliyor. Bununla beraber Yargıtay'ın uygulamasında farklılıklar bulunuyor. Yargıtay'ın bazı dairelerinin yerleşik uygulamasına göre tacirler arasındaki ayıp ihbarının TTK'da öngörülen özel şekil şartına uyularak noter aracılığıyla, taahhütlü mektupla, telgrafla veya güvenli elektronik imza kullanılarak kayıtlı elektronik posta sistemi ile yapılması gerektiği içtihat ediliyor. Ancak Yargıtay'ın başka dairelerinin aksini belirterek ayıp ihbarının ispatının herhangi bir şekil şartına tabi olmadığı yönünde verdiği kararlar mevcut. Ayıp ihbarının öğretisi ve Yargıtay uygulamasında farklılaşması sebebiyle, ispata ilişkin herhangi bir riskle karşılaşmamak için Yargıtay'ın yerleşik uygulamasına göre ayıp ihbarının TTK'da öngörülen özel şekil şartına uyularak yapılmasında fayda var. Bununla birlikte, TTK'da ayıp ihbarının özel şekil şartını düzenleyen maddeye göre yapılması açıkça düzenlenmediğinden bu uygulama eleştiriye açıktır.

İLETİŞİM

Av. Dr. Umut Kolcuoğlu

ukolcuoglu@kolcuoglu.av.tr